

Verschillen in diergezondheid tussen bedrijven

W.J.A. Hanekamp (PR)

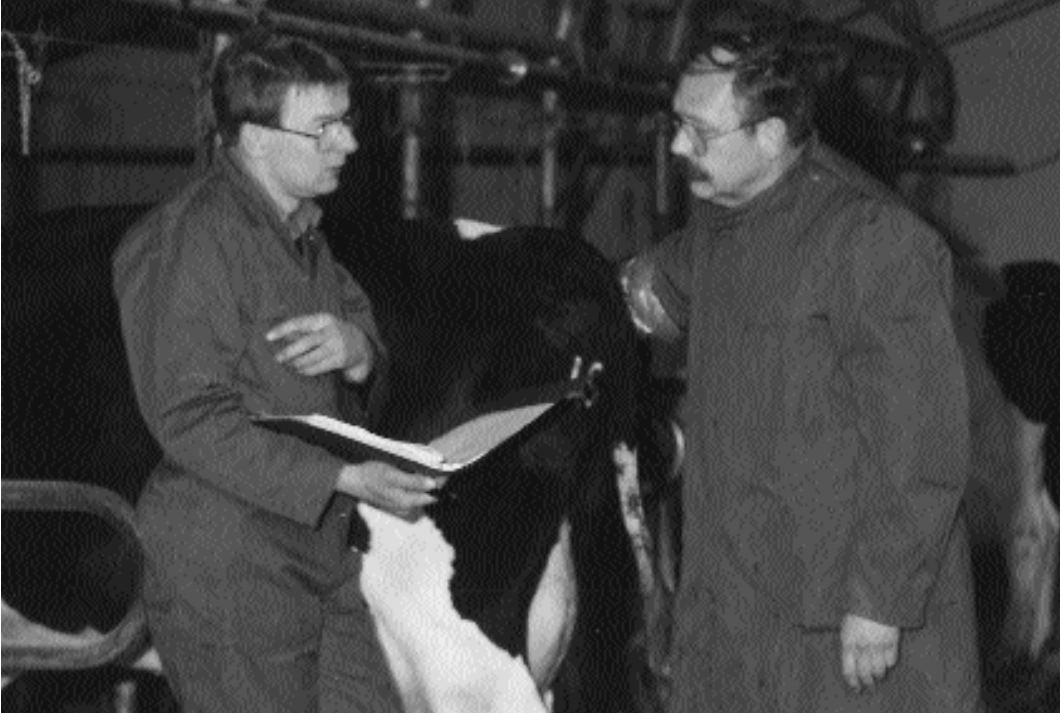
Door registratie van ziektegevallen kan men per bedrijf en over de bedrijven heen inzicht krijgen in de gezondheid van de veestapel. Op de proefbedrijven wordt jaarlijks 40% van de melkgevende dieren geen enkele keer ziek gezien. Tussen de bedrijven zijn er verschillen die mede veroorzaakt worden door de interpretatie van de veehouder.

De verantwoordelijkheid voor het handhaven van een goede diergezondheid komt steeds meer bij de veehouder, waardoor de gezondheidszorg steeds meer in de belangstelling komt. De overheid is van mening dat de veehouders zich meer bewust moeten zijn van de gezondheid van hun veestapel. Vaak wordt dan gedacht aan besmettelijke infectieziekten. Daarnaast zijn er echter ook ziekten die op elk bedrijf in meer of mindere mate voorkomen. In Praktijkonderzoek heeft regelmatig een bijdrage gestaan over deze zogenaamde bedrijfsgebonden ziekten als mastitis, kreupelheid en (slepende) melkziekte. Hierbij werd veelal gebruik gemaakt van de gegevens van de proefbedrijven van het praktijkonderzoek.

Deze gegevens zijn nu gebruikt om het percentage zieke dieren uit te rekenen.

Alle ziektegevallen worden geregistreerd

Op de proefbedrijven worden al enkele jaren alle ziektegevallen en behandelingen geregistreerd en vastgelegd in de bedrijfscomputer. Hierbij wordt gewerkt met een standaardprotocol waarin afspraken gemaakt zijn over de te nemen maatregelen en wijze van registratie. In de tabel staat het percentage zieke koeien. Het gaat hier om de gemiddelde resultaten van de laatste vijf jaar per bedrijf. Per jaar is het aantal koeien dat tenminste één keer ziek gemeld is berekend ten opzichte van het gemiddeld aantal aanwezige koeien in



Niet elke veehouder vindt dat de koe ziek is.

dat jaar. Wanneer een dier bijvoorbeeld drie keer ziek is geweest telt het maar voor één keer mee. Verder is rekening gehouden met de tijd die de dieren gedurende dat jaar als koe aanwezig waren. Een vaars die bijvoorbeeld aan het begin van het jaar kalft heeft een grotere kans om ziek te worden dan een vaars die net in de laatste week van het betreffende jaar kalft. Gemiddeld is 60% van de koeien wel eens een keer ziek in een jaar. Over de jaren varieert dit percentage niet erg. In de tabel is ook het percentage koeien aangegeven dat jaarlijks is onderzocht door de dierenarts omdat ze niet tochtig wilden worden. Gemiddeld is dit op de proefbedrijven 28%. Deze dieren kunnen daarnaast ook nog ziek zijn geweest. In totaal bleek jaarlijks gemiddeld 7% van de koeien alleen niet tochtig te zijn.

Verschillen tussen bedrijven

Zoals uit tabel 1 blijkt zijn er duidelijke verschillen tussen de bedrijven. Tussen het hoogste en het laagste bedrijf zit maar liefst een verschil van 45% in dieren die wel eens een keer ziek zijn. Deze verschillen kunnen slechts ten dele verklaard worden door de invloed van proeven, mogelijke verschillen in zwart- of roodbont, huisvesting en verzorging. Een andere verklaring kan worden gezocht in de verschillende manieren van registratie tussen de bedrijven. De gezondheid van een dier moet vaak afgeleid worden van uiterlijke kenmerken. Wat dat betreft is het waarnemen erg belangrijk waarbij ook de houding van de veehouder om de hoek komt kijken. Hoe wil hij zich inspannen en hoe kritisch is hij op wat hij waarneemt. Tenslotte volgt dan nog de interpretatie van de waarneming waarbij het zelfvertrou-

wen om de hoek komt kijken. Dit betekent dat men op het ene bedrijf sneller vindt dat een dier ziek is dan op het andere bedrijf.

Er blijkt slechts een klein verband te zijn tussen percentage zieke en niet tochtige dieren uit de tabel. Dit is een aanwijzing dat weinig zieke dieren niet komt doordat men (te) weinig in de stal komt. Dan zou immers een hoog percentage niet tochtige koeien voor de hand liggen.

De gevonden verschillen zullen ook in de praktijk tussen veehouders optreden. Genoemde zaken rondom het vaststellen van de diergezondheid verklaren bij bedrijfsvergelijking dan ook mede de verschillen in bijvoorbeeld de dierenartskosten tussen de bedrijven.

Automatische metingen

Om minder afhankelijk te zijn van de menselijke waarneming van het al dan niet ziek zijn van een koe, wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van automatische gegevensverzameling. Afwijkingen in bijvoorbeeld de dagelijkse melkproductie, de voeropname (met name krachtvoer), de activiteit en de geleidbaarheid en temperatuur van de melk kunnen een hulpmiddel zijn bij het door de veehouder waarnemen van zieke dieren.

Tenslotte is het voor elke veehouder belangrijk om bij beslissingen over het al dan niet insemineren en het vrijwillig afvoeren van koeien niet altijd alleen te kijken naar de hoogte van de melkproductie maar ook naar het aantal en de aard van de ziektegevallen van een dier. Een consequente, zoveel mogelijk geautomatiseerde, registratie op dierniveau is hiervoor noodzakelijk.

Tabel 1 Percentage koeien dat jaarlijks tenminste 1 keer ziek wordt, of onderzocht is op niet tochtig worden op negen proefbedrijven

Bedrijf	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Ziek	76	79	62	77	49	59	62	52	34
Niet tochtig	48	25	24	52	17	18	17	22	29